

ANDRZEJ PAWLIKOWSKI*

Akademia Sztuki Wojennej, Warszawa, Polska

DZIAŁANIA WYWIADOWCZE SŁUŻB PAŃSTWOWYCH W CZASIE PANDEMII COVID-19

ACTIONS OF STATE INTELLIGENCE SERVICES DURING THE COVID-19 PANDEMIC

ABSTRAKT: Celem artykułu jest przedstawienie i weryfikacja istniejących rozwiązań w zakresie bezpieczeństwa zdrowia w strefach działań służb wywiadowczych oraz wskazanie kierunków doskonalenia ich systemu operacyjnego. Uznając wagę sytuacji problemowej wynikającej z zagrożenia epidemicznego, uzasadnione jest zwrócenie uwagi na te obszary działalności, w których przewiduje się potrzebę modyfikacji i dla których wskazany jest proponowany obszar zainteresowań. Państwowe Służby Wywiadowcze, działające w warunkach zagrożenia COVID-19, stają się celem ataków wielu środowisk eksperckich ale przede wszystkim swych odpowiedników w innych państwach. W artykule określono zakres współpracy pomiędzy podmiotami państwowymi posiadającymi kompetencje w zakresie prowadzenia działalności wywiadowczych i kontrwywiadowczych zarówno na szczeblu wewnętrznym jak i międzynarodowym. Domeną wywiadu jest informacja wydobywana zazwyczaj z trudno dostępnych lub ściśle strzeżonych pokładów. W procesie weryfikacji przybiera ona postać gotowego materiału dostarczającego wiedzę o wybranym fragmencie rzeczywistości dzięki której decydenci korzystają z uzyskanej wiedzy. Dziś klasyczny łańcuch wiedzy rozpada się. Współczesna informacja tworzona jest w coraz większym stopniu przez zmechanizowane systemy przetwarzania danych sterowane za pomocą sztucznej inteligencji. Tempo generowania informacji przez elektroniczne urządzenia telekomunikacyjne oszałamia zwykłych użytkowników oraz przyprawia o ból głowy decydentów. W obliczu zarysowanych powyżej wyzwań, przed którymi stoją współczesne państwa i społeczeństwa, służby wywiadowcze zmuszone są do podjęcia gruntownej przebudowy w sferze organizacyjnej, mentalnej i technicznej zgodnie z kluczowymi interesami państwa. Współczesne globalne zagrożenie epidemiologiczne preferuje dużych, aktywnych graczy i łatwo degraduje pozostałych do roli outsiderów. Natomiast

* gen. bryg. (rez.) mgr inż. Andrzej Pawlikowski, War Studies University, Warsaw, Poland

 <https://orcid.org/0000-0002-9449-1204> a.pawlikowski@akademia.mil.pl

bierność i impas decyzyjny prowadzi do marginalizacji państwa i przekształcenia go w instrument w rękach światowych mocarstw.

SŁOWA KLUCZOWE: COVID-19, koronawirus, pandemia, służby wywiadowcze, służby specjalne, bezpieczeństwo narodowe, bezpieczeństwo międzynarodowe, bezpieczeństwo państwa, status prawny, terroryzm

ABSTRACT: The purpose of the article is to present and verify the existing solutions in the field of health security in the areas of operation of intelligence services and to indicate the directions of improving their operating systems. Recognizing the importance of the problem situation resulting from the epidemic threat, it is justified to pay attention to those areas of activity where the need for modification is anticipated and for which the proposed area of interest is indicated. The State Intelligence Services, operating in the conditions of the COVID-19 threat, are becoming the target of attacks by many expert circles, but above all by their counterparts in other countries. The article defines the scope of cooperation between state entities with competences in the field of intelligence activities and counterintelligence services both internally and internationally. The domain of intelligence is information usually extracted from hard to reach or closely guarded layers. In the verification process, it takes the form of a ready made material that provides knowledge about a selected fragment of reality, thanks to which decision makers use the knowledge obtained. Today the classical chain of knowledge is falling apart. Modern information is increasingly created by mechanized data processing systems controlled by artificial intelligence. The pace of information generated by electronic telecommunication devices bewildering ordinary users and making decision-makers a headache. In the face of the above outlined challenges faced by modern states and societies, the intelligence services are forced to undertake a thorough restructuring in the organizational, mental and technical spheres in accordance with the key interests of the state. The contemporary global epidemiological threat prefers large, active players and easily degrades others to the role of outsiders. On the other hand, passivity and deadlock in decisions lead to the marginalization of the state and its transformation into an instrument in the hands of world powers.

KEYWORDS: COVID-19, coronavirus, pandemic, intelligence services, secret services, national security, international security, state security, legal status, terrorism

WPROWADZENIE

Mimo zagrożenia koronowirusem, wiele agencji wywiadowczych w poszczególnych państwach dotkniętych wirusem, nieprzerwanie realizuje swoje ustawowe zadania. Ich główna uwaga skupia się na czynnikach związanych z powstaniem i rozwojem pandemii COVID-19, zbierając istotne informacje, uważnie je analizują a w fazie końcowej dzielą się swymi spostrzeżeniami oraz wiedzą ze zwierzchnikami oraz decydentami politycznymi. Oczywiście, w świetle badań i opinii naukowców, działania służb mogą być uznane za mocno kontrowersyjne. Dyskusja nad tym problemem trwa od momentu ogłoszenia przez Światową Organizację Zdrowia (WHO) wystąpienia patogenu

koronawirusa jako pandemii¹, a wiele państw w tym także Polska w imię ochrony zdrowia postanowiło wprowadzić zaostrzone rygory². Filarowym przykładem są ograniczenia praw obywatelskich. W ostatnim czasie, działania te odgrywały istotną rolę w życiu publicznym. W przypadku Polski, ograniczenia te odegrały bardzo istotny wpływ na przebieg chociażby kampanii poprzedzającej wybór Prezydenta RP.

AB INITIO

A wszystko tak naprawdę zaczęło się od Chińskiej Republiki Ludowej. Chiny to super mocarstwo militarne i ekonomiczne, rządzone przez komunistyczną dyktaturę stosującą wobec swych politycznych przeciwników bezwzględne metody. Jeżeli w sferze publicznej pojawiają się dysydenci to są brutalnie represjonowani na różne sposoby, a w najgorszym przypadku eliminowani i ostatecznie znikają bez śladu. Ten hegemon starannie ukrywa swoje tajemnice jednocześnie prowadząc ekspansywną politykę szpiegowską szczególnie wobec USA. W 2016 roku w Stanach Zjednoczonych miała miejsce zmiana na stanowisku Prezydenta. Wydarzenie to i nowa Głowa Państwa stała się obiektem chińskich analiz, łącznie z charakterystyką psychologiczną osobowości³. Żadna cecha jego charakteru nie została pominięta. Od samego początku obserwowano jego kampanię wyborczą, obietnice, stosunek do NATO i UE oraz do Bliskiego Wschodu a szczególnie do Azji w tym obu Korei. Chiny rywalizują z Ameryką przede wszystkim pod względem ekonomicznym. Kiedy Prezydent Donald Trump wypowiedział wojnę ekonomiczną Chinom zagrażając jej interesom, pewnym było, że będzie ta walka nie tylko na słowa. Przyglądając się bacznie oficjalnym spotkaniom prezydentów USA i Korei Północnej, można było wyczuć cel który chce osiągnąć Trump w rozmowach z Prezydentem Kim Dzong Unem. Kimowi zależy przede wszystkim na opuszczeniu Półwyspu Koreańskiego i linii demarkacyjnej, żołnierzy amerykańskich⁴. Jest w tym zdeterminowany i gotowy do rozmów z Trumpem, któremu przyświeca idea połączenie obu Korei i być może otrzymanie Pokojowej Nagrody Nobla. Należy podkreślić, iż wcześniej żaden prezydent USA nie próbował rozmawiać z komunistycznym reżimem. Chiny niejako z boku obserwowały i analizowały całą tę

¹ https://twitter.com/hashtag/coronavirus?src=hashtag_click WHO Twitter account posted on 11.03.2020 r.

² Rozporządzenie Ministra Zdrowia z 20 marca 2020 r. w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu epidemii (Dz.U. z 2020 r. poz. 491).

³ <https://www.nytimes.com/2020/03/26/us/politics/coronavirus-china-spies.html> (dostęp: 02.09.2020) „U.S. Officials Push for Expelling Suspected Chinese Spies at Media Outlets” by Edward Wong and Julian E. Barnes The New York Times.

⁴ <https://www.bbc.com/news/world-asia-44450739> „Trump Kim summit: US president hails deal after historic talks” by BBC NEWS on 12.06.2018.

sytuację i de facto, porażkę dyplomatyczną Donalda Trumpa. Z całą pewnością nie uszła też chińskiej uwadze, niezwykle częsta rotacja polityków którzy odpowiadali za bezpieczeństwo państwa, wywiad i kontrwywiad powodująca z całą pewnością osłabienie czujności amerykańskich służb specjalnych.

Chronologia wydarzeń w Chińskiej Republice Ludowej

Analizując początki pandemii COVID-19 należy prześledzić chronologię wydarzeń. Jako pierwszy zakażenie koronawirusem zidentyfikował dziennik „South China Morning Post” mający swą siedzibę w Hongkongu, informując o tym fakcie na swych łamach w dniu 17.11.2019.⁵ Sprawa dotyczyła 55-letniego mężczyzny. Natomiast pierwsze raporty rządowe poinformowały opinię publiczną udostępniając swe dane w dniu 01.01.2020 wykazujące 41 przypadków infekcji natomiast w dniu 11.01.2020 - 381 przypadków⁶. Do światowej opinii publicznej, mimo cenzury chińskiego rządu, przedostała się informacja o mieście Wuhan, gdzie pojawiły się nagłe zachorowania które skutkowały śmiertelnymi przypadkami. Jako epicentrum zidentyfikowano miejscowe targowisko, a Chiny za wszelką cenę próbowały ukryć przed światem źródło powstania epidemii⁷.

W dniu 18.09.2019 w Wuhan odbyły się ćwiczenia w zakresie kontroli ewentualnego rozprzestrzeniania epidemii. Fakt ten był opisywany na miejscowych forach internetowych po czym wszystkie ślady tych ćwiczeń usunięto. Władze tłumaczyły się, że były to ćwiczenia dotyczące wirusa SARS. Powstała hipoteza przedstawiona przez dziennikarza Siu Yeuk Yena, który na podstawie filmiku twierdził, iż w październiku 2019 w Narodowym Laboratorium Bezpieczeństwa Biologicznego w Wuhan po przebadaniu pobranych próbek pochodzących ze zwłok starszego mężczyzny wykryto nieznany wtedy nowy rodzaj koronawirusa. W prasie przywołano także poglądy wyrażone w artykułach profesorów z uniwersytetów z Guangzhou i Wuhan z którego wynika że ognisko wirusa znajdowało się w jednym z dwóch ośrodków badawczych w Wuhan. Otwartym pytaniem jest, czy podejrzenia te odnosiły się do Narodowego Laboratorium Bezpieczeństwa Biologicznego BSL 4 (poziom P4) Chińskiej Akademii Nauk oznaczone jako laboratorium BIOHAZARD zwanym „Umbrella

⁵ <https://www.scmp.com/news/china/society/article/3074991/coronavirus-chinas-first-confirmed-covid-19-case-traced-back> „Coronavirus: China’s first confirmed Covid-19 case traced back to November 17” by Josephine Ma South China Morning Post (dostęp: 02.09.2020).

⁶ <https://abcnews.go.com/International/photos/timeline-global-coronavirus-pandemic-73053531/image-mysterious-pneumonia-sickening-dozens-china-73077307> „Jan. 11, 2020: China reports 1st novel coronavirus death” by ABC NEWS (dostęp: 02.09.2020).

⁷ <https://abcnews.go.com/Health/timeline-coronavirus-started/story?id=69435165> „Timeline: How coronavirus got started „ The outbreak spanning the globe began in December, in Wuhan, China by Erin Schumaker ABC NEWS (dostęp: 02.09.2020).

Corp” badającym najniebezpieczniejsze patogeny które znajduje się około 10 km od targu z ”owocami morza”⁸?

Wiele międzynarodowych instytucji rządowych i doradczych posiadających specjalne statusy konsultacyjne przy różnego rodzaju Radach ekonomicznych oraz społecznych, w zakresie swych statutowych zadań, na co dzień zajmuje się bieżącym gromadzeniem i weryfikacją informacji a także źródeł dotyczących kluczowych obszarów konfliktu na świecie. Analizują one jednocześnie wzajemne relacje pomiędzy stronami w celu pojednania skonfliktowanych stron za pomocą takich instrumentów jak prewencja, czy też dyplomacja. W związku z wybuchem pandemii Covid-19, instytuty te stanęły w obliczu nowych, a tym samym odpowiedzialnych wyzwań podejmując się wielopłaszczyznowych analiz działań wywiadowczych służb w zakresie bezpieczeństwa szczególnie w okresie wspomnianej pandemii. Globalna epidemia spowodowana koronawirusem w większości krajów świata wywołała poważne utrudnienia w stosunkach międzynarodowych, ale także wewnętrznych. Większość analityków zaczęła mówić o recesji i załamaniu gospodarek wielu krajów i organizacji, takich jak Unia Europejska (UE), Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD), Organizacja Krajów Eksportujących Ropę Naftową (OPEC) itp., a także o znaczących wzrostach ekonomicznych w Chinach i, w mniejszym stopniu, w niektórych innych krajach⁹. Nagle z dnia na dzień ważne wydarzenia polityczne zniknęły z głównych przekazów medialnych. Polityczne analizy i spory zeszły na dalszy plan a w ich miejscu pojawiły się liczne wystąpienia lekarzy i ekspertów sanitarnych. Oczywiście jest to zrozumiałe, jeśli weźmiemy pod uwagę informację, że do tej pory około 1,5 miliarda, czyli jedna piąta światowej populacji, znajduje się w izolacji. Ponadto należy podkreślić, iż po raz pierwszy w historii cała uwaga świata skupiła się na branży medycznej.

REDEFINICJA DZIENNIKARSTWA. KONIEC MEDIÓW Z TRADYCYJNYCH?

Wirus Covid-19 wywołał daleko idące zmiany w funkcjonowaniu życia społecznego i gospodarczego. Zmiany te dotknęły również media, ich sposób przekazu oraz codzienną edycję. W swych stałych programach redakcje telewizyjne odeszły od tradycyjnej formy zapraszania gości do siedzib swych stacji, a w zamian zapraszani goście uczestniczą w programach za pośrednictwem Internetu korzystając z dostępnych komunikatorów takich jak Skype czy też innych podobnych.

⁸ <http://lssf.cas.cn/en/facilities-view.jsp?id=ff8080814ff56599014ff59e677e003d> Chinese Academy of Sciences, Wuhan National Biosafety Laboratory (dostęp: 02.09.2020).

⁹ <https://blogs.imf.org/2020/04/14/the-great-lockdown-worst-economic-downturn-since-the-great-depression/> by IMFBlog, Insights & Analysis on Economics & Finance (dostęp: 02.09.2020).

Goście ci, świadomi zagrożeń, unikają bezpośrednich kontaktów społecznych. Wolą pozostać w zdalnym połączeniu ze studiem z domu. Jest to powszechnie stosowany model większości redakcji na całym świecie. Można tutaj wymienić przykładowo „Clever Media”, znajdujące się na liście topowej dziesiątki działającej na platformie YouTube z kilku miliardową widownią. Natomiast wielu prowadzących programy telewizyjne nagrywa swoje talk-show w swoich domach. Przykładem jest program „The Daily Show” prowadzony przez Trevor Noah’a¹⁰. To kolejna z wielu form pracy realizowanej bezpośrednio z domu, czyli z tak zwanej sofy, zwanej powszechnie „sofowymi talk show’ami”. Należy jednak podkreślić, iż niezależnie od wirusa, w ciągu ostatniej dekady, obserwować można tendencję wypierania z rynku mediów tradycyjnych przez portale społecznościowe oraz blogi internetowe, natomiast w czasie obecnego zagrożenia wiele mediów papierowych wstrzymało publikowanie wersji drukowanych i przekonwertowało je na formaty elektroniczne i PDF. Wynika to ze społecznej świadomości, iż koronawirus jest w stanie przetrwać 24 godziny na papierze. Dlatego też ludzie zaprzestają kupowania gazet w wersji papierowej. Ponadto należy podkreślić, iż w czasie wprowadzonej kwarantanny i nadzoru służb porządku publicznego utrudniona jest fizyczna dystrybucja gazet do sprzedawców detalicznych.

Niezależnie od panującej na tym etapie opinii, nie należy przesądzać, dramatyzować sytuacji ani wyciągać z góry żadnych pochopnych wniosków. Należy jednak zaznaczyć, iż w ostatniej dekadzie świat mediów przeszedł poważną metamorfozę przerzucając swą aktywność do mediów elektronicznych, sieci społecznościowych, takich jak Facebook, Twitter, Instagram itp.

Faza post-koronna i zmiany w obszarze zainteresowania mediów

W środku trwania kryzysu wirusowego większość mediów zaczęła zajmować się tematami wywiadowczymi. Analitycy odeszli od zajmowania się klasycznymi raportami i analizami sytuacyjnymi na poziomie politycznym, społecznym i gospodarczym. Media w zaistniałej sytuacji zaangażowały się bardziej w medialno-propagandową wojnę przeciwko konkretnym osobom /organizacjom/ państwom, upubliczniając dezinformacje o koronawirusie, wywołując w ten sposób ogólną panikę wśród ludności danego kraju. Dlatego należy zauważyć, iż takie analizy nie mają wiele wspólnego z epidemią czy medycyną, ale są typowym przypadkiem pracy wywiadowczej i wojny.

Niektórzy eksperci byli zdumieni pojawieniem się selektywnych informacji w mediach, które wskazywały, że niektóre służby wywiadowcze przekroczyły linię kryzysu globalnej epidemii. Ponieważ

¹⁰ https://www.youtube.com/channel/UCwWhs_6x42TyRM4Wstoq8HA The Daily Show with Trevor Noah, 8,42 mln subskrypcji (dostęp: 02.09.2020).

w opinii publicznej istnieją duże różnice i niezgodności między działalnością wywiadowczą, zawodem lekarza a epidemiologią, pojawia się pytanie o zainteresowanie służb wywiadowczych problemem w czasie globalnej epidemii. Kluczowym pytaniem jest bowiem jak właściwie wykorzystać informacje o epidemii w polityce i stosunkach międzynarodowych?

ZMIANY W OPERACJACH WYWIADOWCZYCH

Ewentualne zmiany w operacjach wywiadowczych realizowanych w czasie epidemii, która ogarnęła świat były możliwe do przewidzenia. Zgodnie z kompetencjami służby wywiadowcze zajmują się gromadzeniem, klasyfikacją i analizą danych dotyczących innych (podmiotów) w obszarze bezpieczeństwa, polityki, nauki, gospodarki itp. Informacje uzyskane w odniesieniu do tych aspektów są z reguły wykorzystywane do określenia wytycznych dla polityki zagranicznej, bezpieczeństwa, obronności, rozwoju gospodarki i innych obszarów, które mają znaczenie dla bezpieczeństwa narodowego dowolnego kraju¹¹.

Należy podkreślić z całą stanowczością, iż w celu zapewnienia niezbędnej ochrony swoim obywatelom/państwom, służby wywiadowcze poszczególnych państw posiadają wszelkie prawne i techniczne predyspozycje umożliwiające działania mające na celu obserwację rozwoju epidemii lub innych chorób zakaźnych w regionie czy też na szerszym międzynarodowym obszarze. Posiadają one niezbędne środki i siły do monitorowania skutków w państwach dotkniętych epidemią zarówno na poziomie politycznym, ekonomicznym jak i na poziomie bezpieczeństwa społecznego w celu wyeliminowania wszelkich zagrożeń z tym związanych. Zazwyczaj służby wywiadowcze realizują takie działania zgodnie z instrukcjami otrzymanymi z poziomu politycznego w celu określenia zakresu szkód gospodarczych, jakie poniósł czy też poniesie dany kraj. Analizowane są również konsekwencje epidemii dla gospodarki, budżetu, poziomu życia obywateli, pozycji w stosunkach regionalnych i międzynarodowych, a także ocena stopnia sukcesu lub porażki w walce z epidemią. Ponieważ epidemia odzwierciedla siłę polityczną państwa i liczbę osób, które zmarły lub zostały zarażone, dane są również wykorzystywane do analizowania i prognozowania przyszłego rozwoju demograficznego danego kraju. Wszystkie te informacje są pozyskiwane z aparatu wywiadowczego i wykorzystywane do tworzenia rozbudowanej bazy danych zawierającej fakty, na podstawie których politycy formułują strategię relacji z różnymi krajami dotkniętymi epidemią. Niestety takie informacje mogą być również

¹¹ M.A. Kamiński, *Intelligence Sources in the Process of Collection of Information by the U.S. Intelligence Community*, „Security Dimensions”, 2019, t. 32, s. 82–105, DOI <http://doi.org/10.5604/01.3001.0014.0988>

wykorzystywane do różnych form nacisków, np. politycznych czy też ekonomicznych, a także do wywierania presji militarnej na konkretny kraj.

Ukrywanie informacji

„Bezpieczeństwo narodowe rozpatrywane w różnych kontekstach jest wartością i potrzebą narodową, celem działalności państwa i całego narodu. Postrzegamy je jednak przede wszystkim jako wytwór o charakterze organizacyjnym lub jako system społeczny. Jedno i drugie podejście pozwala na dostrzeżenie złożonej materii zjawiska, traktowanego jako szczególnego rodzaju przedmiot realny stworzony przez człowieka do realizacji określonych celów, a także jako uporządkowany zbiór elementów organizacyjnych, społecznych, kulturowych i materialno-technicznych, oraz powiązań między nimi”¹². Mając na uwadze znaczenie działań wywiadowczych dla bezpieczeństwa narodowego, trzeba przyznać, że poszczególne państwa są dość dobrze przygotowane do swych zadań. Jednak, w miarę występujących okoliczności, zdarza im się wprowadzać blokadę informacji w celu zatuszowania informacji o skali występującej epidemii, licząc, że dzięki temu uda się powstrzymać jej rozprzestrzenianie¹³. Jeśli epidemia wymyka się spod kontroli, państwo stosuje metody redukcji, czyli zniżanie liczby zarażonych osób i ofiar w oficjalnych oświadczeniach/rejestrach. Idealnym przykładem takiego postępowania jest podejście przyjęte przez władze Iranu na początku rozprzestrzeniania się obecnej epidemii¹⁴. Tamtejsze władze przekazały Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) swoje dane dotyczące epidemii, które przedstawiały tylko 20% rzeczywistej liczby zarażonych i ofiar. Miało to związek z konfliktem militarno-politycznym na linii Teheran – Waszyngton. Władze irańskie zataiły prawdziwe dane nie podając prawdziwej liczby ofiar. Liczyły na to, że w ten sposób nie dadzą swemu „wrogowi” dodatkowej okazji do wykorzystania skutków epidemii przeciwko Iranowi, wzywając naród irański do powstania przeciwko władzom Iranu z powodu ich niezdolności do walki z epidemią. Innym powodem takiego podejścia jest to, że z reguły władze Iranu nie chcą zwracać się o pomoc do społeczności międzynarodowej, ponieważ obawiają się ze strony amerykańskich i zachodnich służby wywiadowcze możliwości infiltracji i wkroczenia do

¹² W. Kitler, „System bezpieczeństwa narodowego RP – aspekty prawno-organizacyjne”, Wiedza Obronna 2019, Vol. 268 No. 3

¹³ <https://citizenlab.ca/2020/03/censored-contagion-how-information-on-the-coronavirus-is-managed-on-chinese-social-media/> „How Information on the Coronavirus is Managed on Chinese Social Media” by Lotus Ruan, Masashi Crete-Nishihata Censored Contagion (dostęp: 02.09.2020).

¹⁴ <https://www.who.int/countries/irn/> Statistics from WHO’s Global Health Observatory (dostęp: 02.09.2020).

ich państwa w charakterze pracowników medycznych oraz humanitarnych co według ich oceny mogłoby mieć wpływ na bezpieczeństwo narodowe.

Podobny scenariusz miał miejsce w Chinach w listopadzie 2002 roku, po pojawieniu się zespołu ciężkiej ostrej niewydolności oddechowej (SARS), który dotknął miasto Foshan.¹⁵ Była to pierwsza globalna epidemia w trzecim tysiącleciu. Władze w Pekinie ukrywały prawdę o zagrożeniu i traktowały dane o epidemii jako ściśle tajne. Jednak dzięki niemieckiemu wywiadowi (BND), który miał swoje tajne źródła informacji w Chinach, udało się opracować plan monitorowania epidemii poprzez szpiegowanie ważnych połączeń telefonicznych i weryfikację informacji uzyskanych z wielu źródeł w Chinach. Na tamten czas był to ogromny sukces niemieckiego wywiadu, który stworzył ważną bazę danych o epidemii i jej naturze, a także zakresie strat ludzkich i ekonomicznych poniesionych przez Chiny. Co więcej, ujawnił także strategię Chin dotyczącą ukrywania epidemii. Jednocześnie dane te były bardzo istotne dla wypracowania skutecznych środków walki z epidemią i opóźnienia/zapobieżenia jej pojawienia się w Niemczech. Być może te doświadczenia oraz działania wywiadowcze, w połączeniu z wczesnym alarmowaniem i przygotowaniem do pojawienia się koronawirusa, były kluczowe dla naszego zachodniego sąsiada, które obecnie, według oceny Światowej Organizacji Zdrowia, zajmują czwarte miejsce na świecie pod względem liczby zarażonych osób, natomiast procentowo liczba ofiar śmiertelnych jest nadal stosunkowo niska w porównaniu do innych krajów europejskich¹⁶.

Uwaga agencji wywiadowczych skupiona na Chinach i Iranie

Obecnie wiodące agencje wywiadowcze skupiają swoje zasoby ludzkie i technologiczne na identyfikacji tego, co dzieje się w Chinach. Centralna Agencja Śledcza (CIA) oraz Narodowe Centrum Wywiadu Medycznego (The National Center for Medical Intelligence) gromadzą rzeczywiste dane na temat epidemii w tym kraju oraz sposobów, w jakie ten kraj zajął się epidemią i ograniczył jej rozprzestrzenianie, do tego stopnia, że nawet satelity należące do USA monitorują rozwój wydarzeń w tym obszarze¹⁷. Eksperci wskazują, iż w celu gromadzenia informacji o nowych ogniskach

¹⁵ <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC3323155/> „Epidemiologic Clues to SARS Origin in China” by PMC US National Library of Medicine, National Institutes of Health (dostęp: 02.09.2020).

¹⁶ https://www.zusammengengencorona.de/?gclid=CjwKCAjwiOv7BRBREiwAXHbv3E2IEq_U_xMC2K-3YgPBSsHnXbrynqjAlbKh8qZQMxVCdbq_PtQdpxoC_pAQAvD_BwE Bundesministerium für Gesundheit (dostęp: 02.09.2020).

¹⁷ <https://www.nbcnews.com/health/health-news/spying-coronavirus-little-known-u-s-intel-outfit-has-its-n1157296> „Spying on coronavirus: A little-known U.S. intel outfit has its most important mission yet” by NEWS (dostęp: 02.09.2020).

i odmianach koronawirusa, administracja amerykańska przeznaczyła własnym służbom wywiadowczym na ten cel znaczne środki finansowe. Oznacza to, że wyszukiwanie i analiza odpowiednich informacji nie ogranicza się tylko do monitorowania oficjalnych raportów, mediów lub sieci społecznościowych, ale wykorzystuje się do tego celu również inne zasoby wywiadowcze, takie jak satelity, agentów, informatorów, a także prowadzony jest permanentny nadzór nad komunikacją elektroniczną. Nie ma wątpliwości, że Stany Zjednoczone będą coraz częściej i intensywniej zatrudniać do współpracy wywiadowczej obywateli innych państw, szczególnie w Chinach i Iranie. Należy podkreślić, iż operacje te nie wchodzą wyłącznie w zakres kompetencji CIA. Stany Zjednoczone są jednym z nielicznych krajów, które posiadają agencję wywiadu medycznego, znaną jako Narodowe Centrum Wywiadu Medycznego (NCMI), wchodzącą w skład Agencji Wywiadu Obronnego (DIA). Głównym celem operacji wywiadowczych nie jest wyłącznie ochrona życia ludzkiego, lecz również ocena zakresu szkód wyrządzonych chińskiej gospodarce, która stała się zagrożeniem dla gospodarek krajów zachodnich. Natomiast analizowanie stosowanych przez Chiny metod leczenia stanowi ważną bazę informacji o sytuacji naukowej w zawodzie lekarza i przemyśle farmaceutycznym, a także o poziomie rozwoju, jaki ten kraj osiągnął. Prawdopodobnie służby wywiadowcze będą próbowały zdobyć receptury chemiczne szczepionek, zanim zostaną one oficjalnie zarejestrowane, lub w zamian za wygórowane kwoty finansowe przekonać firmy farmaceutyczne zaangażowane w produkcję nowych leków do przeniesienia swych siedzib na terytorium Stanów Zjednoczonych, tak aby mieć monopol na produkcję i handel tymi lekami jednocześnie używając ich do celów gospodarczych i politycznych.

W tym kontekście jesteśmy świadkami sporu pomiędzy Stanami Zjednoczonymi a Niemcami. Przejawem tego konfliktu była zwabienia do USA niemieckiej firmy CureVac¹⁸. Firma ta prowadzi zaawansowane badania w obszarze rozwoju szczepionki przeciwko koronawirusowi i ma swój oddział w Bostonie. Administracja Amerykańska zaprosiła dyrektora generalnego CureVac, Pana Daniela Menichella, do odwiedzenia Stanów Zjednoczonych jednocześnie organizując mu spotkanie w Białym Domu z wiceprezydentem USA Panem Mikiem Pence'em. W efekcie tych działań Zarząd firmy natychmiast usunął Daniela Menichella ze stanowiska rady nadzorczej w firmie¹⁹.

¹⁸ <https://www.nytimes.com/2020/03/15/world/europe/coronavirus-vaccine-us-germany.html> „U.S. Offered ‘Large Sum’ to German Company for Access to Coronavirus Vaccine Research, German Officials Say” by Katrin Bennhold and David E. Sanger, The New York Times (dostęp: 02.09.2020).

¹⁹ <https://www.curevac.com/en/2020/03/11/company-founder-ingmar-hoerr-succeeds-daniel-menichella-as-ceo-of-curevac-ag/> TÜBINGEN, Germany / BOSTON, USA – March 11, 2020, CureVac AG (dostęp: 02.09.2020).

Rola służb wywiadowczych w zwalczaniu koronawirusa

Operacje szpiegowskie i służby wywiadowcze nie są w stanie wyleczyć koronawirusa ani powstrzymać jego rozprzestrzeniania się. Mogą jednak pomóc w jego zwalczaniu, dostarczając szczegółowych informacji/danych stosownym decydom politycznym. Dane te winny być przydatne w podejmowaniu szybkich i świadomych decyzji, tak aby nie powtórzyć modelu włoskiego. Państwo starannie planując działania jest w stanie uniknąć lub ograniczyć mogące wystąpić załamanie systemu ochrony zdrowia, wywołanie niepokoju społecznych oraz konsekwencji politycznych i gospodarczych. Działania te wiążą się równolegle z kampaniami dezinformacyjnymi a także silnymi, wzajemnymi oskarżeniami o globalną epidemię, jakie toczą się obecnie między USA a Chinami. Mimo to służby wywiadowcze wykonują swoją codzienną pracę, uzyskując informacje, do których inne podmioty nie posiadają dostępu. Dotyczy to w szczególności krajów takich jak Chiny i Iran, których oficjalnym danym/dokumentem tak naprawdę nikt nie ufa. Zamknięcie granic, blokady, godziny policyjne oraz kwarantanny wprowadzone w Europie i Ameryce spowodowały zamknięcie dobrze ugruntowanych oficjalnych kanałów wymiany informacji/danych. W takich okolicznościach tylko służby wywiadowcze, korzystając z dostępnych narzędzi, mogą sprawnie funkcjonować. Jesteśmy świadkami załamania globalnych rynków finansowych, spadków cen ropy naftowej wynikających z wojny naftowej między Arabią Saudyjską a Rosją oraz niefunkcjonalności systemu biurokratycznego Unii Europejskiej do tego stopnia, że każdy kraj „Leczy własne rany” bez solidarności wewnątrz UE czy organizacji międzynarodowych. To wszystko są poważne zagrożenia, które pojawiły się wraz z pojawieniem się wirusa. To powoduje, iż służby wywiadowcze aktywnie zajęły się epidemią, która tak naprawdę stała się zagrożeniem dla bezpieczeństwa narodowego większości krajów świata, ale także ludzkości.

„Infekcja” wywiadowczego systemu bezpieczeństwa - przypadek ANB

W funkcjonowaniu służb specjalnych praktykuje się wykorzystywanie informacji wywiadowczych w postaci wirusa, których celem jest zainfekowanie systemu wywiadowczego, tak aby służyły one interesom tych, którzy wyprodukowali wirusa wywiadowczego. Najlepiej zilustrować to na przykładzie Czarnogórskiej Agencji Bezpieczeństwa Narodowego (ANB)²⁰, która od dłuższego czasu intensywnie pracuje nad zainfekowaniem systemu wywiadowczego NATO. ANB zintensyfikowała swoje działania wraz z rozpoczęciem organizowania masowych litanii i modlitw organizowanych przez

²⁰ <https://anb.gov.me/naslovna> Agencija za Nacionalnu Bezbjednost (dostęp: 02.09.2020).

Metropolitę Czarnogóry i Wybrzeże Serbskiego Kościoła Prawosławnego (SPC) w odpowiedzi na przyjęcie ustawy o wolności religii lub przekonań oraz statusie prawnym wspólnot religijnych w Czarnogórze w dniu 27 grudnia 2019 r.²¹. W styczniu 2020 r. ANB zaczęła intensywnie tworzyć i przysyłać niewiarygodne i często fałszywe informacje/dane dotyczące osób i organizacji, które działają przeciwko państwu i państwowości Czarnogóry. Eksperci nie mają wątpliwości, iż informacje te przekazywane są do systemu bezpieczeństwa/wywiadu NATO, ale także do agencji bezpieczeństwa i wywiadów państw członkowskich z zamiarem wyrządzenia szkód określonym osobom i organizacjom, a co za tym idzie ochrony reżimu prezydenta Czarnogóry Milo Đukanovića. Dla znających problematykę Czarnogóry jasnym jest, że są to zwykłe kłamstwa i zarzuty sfabrykowane przez ANB. Reżim Milo Đukanovića doskonale zdaje sobie sprawę z zasadności podejmowania tych działań. Gdyby nie one to zagroziłoby to wycofaniem spornej ustawy z życia publicznego, którą Đukanović, w swoim partykularnym interesie, zwyczajnie nadużywa w celu utrzymania władzy. Dlatego NATO musi zwracać baczną uwagę na weryfikację i klasyfikację wszystkich danych wywiadowczych pochodzących z Czarnogóry. Jednocześnie musi na bieżąco ostrzegać reżim o nie nadużywaniu członkostwa w strukturach Paktu Północnoatlantyckiego. Na chwilę obecną nikt nie zagraża Czarnogórze i NATO. Sam reżim Milo Đukanovića, który rządzi od niemal 31 lat, jest przerażony protestami obywateli, w których zazwyczaj gromadzi się 1/3 obywateli różnych społeczności etnicznych²². Ponadto niektóre agencje wywiadowcze z tamtego regionu a tym samym ich pracownicy zaangażowani są w korupcyjno-przestępczą siatkę Milo Đukanovića działając nielegalnie w jego interesie²³. Precedens ten wymaga zdecydowanego nadzoru nad ich działalnością oraz podjęcia stosownych sankcji.

Na początku kryzysu pandemicznego wywołanego wirusem Covid-19, Czarnogóra zataiła informacje o liczbie zakażonych²⁴. Przez pewien czas Czarnogóra przedstawiała się jako jeden z niewielu krajów, w których nie było przypadków Covid-19, co w rzeczywistości nie miało odzwierciedlenia w faktach. Później okazało się, że według oficjalnych danych Czarnogóra ma taką

²¹ Ustawy o wolności religii lub przekonań oraz statusie prawnym wspólnoty religijnej w Czarnogórze z dnia 27 grudnia 2019 r. Number: 23-3/19-7/117, EPA 884 XXVI, Podgorica, 27 December 2019 (dostęp: 02.09.2020).

²² <https://balkaninsight.com/2020/08/31/montenegro-opposition-calls-for-reconciliation-after-claiming-election-win/>, „Montenegro Opposition Calls for Reconciliation After Claiming Election Win” by Dusica Tomovic, Balcan Insight, August 31, 2020 (dostęp: 02.09.2020).

²³ <https://www.occrp.org/en/poy/2015/> „Person of the Year 2015: Milo Djukanovic, 2015 MAN OF THE YEAR IN ORGANIZED CRIME AND CORRUPTION” by Organized Crime and Corruption Reporting Project (dostęp: 02.09.2020).

²⁴ <https://ies.lublin.pl/en/komentarze-commentaries/montenegro-in-the-face-of-covid-19-pandemic-agata-domachowska-156-59-2020> „Montenegro in the face of COVID-19 pandemic (Agata Domachowska), Institute of Central Europe (dostęp: 02.09.2020).

samą liczbę przypadków jak Kosowo (około 150), które ma prawie czterokrotnie większą populację i znacznie liczniejszą diasporę, której znaczna część mieszka we Włoszech. Aby stworzyć fałszywe wrażenie, że nie została dotknięta pandemią wywołaną przez wirusa Covid-19, Czarnogóra opracowała fałszywy przekaz kontrwywiadowczy dotyczący rzekomego przywłaszczenia przez Republikę Serbii trzech czarnogórskich respiratorów. Oczywistym celem tej dezinformacji było odwrócenie uwagi od pandemii i konsekwencji spowodowanych przez wirusa Covid-19. Okazało się, że służba zdrowia w Czarnogórze nie jest gotowa stawić czoła pandemii Covid-19 zatem próbuje ją wykorzystać do celów politycznych. Międzynarodowi analitycy uważają, iż bez względu na sytuację geopolityczną należy pomóc Czarnogórze w walce z pandemią Covid-19, gdyż niewłaściwa reakcja państwa wraz ze wzrostem zakażeń może spowodować wiele ofiar śmiertelnych wśród ludzi. Jednak najsilniejszym wirusem, którym Czarnogóra jest zarażona już od trzech dekad, jest wirus przestępczości i korupcji przenikającej i zarażającej wszystkie segmenty społeczne, a jego nosicielem jest rządząca Demokratyczna Partia Socjalistów (DPS) oraz jej lider Milo Đukanović. Istnieje wiele innych przykładów działań wywiadowczych ANB, takich jak wywrotowe działania Czarnogóry związane z inicjatywą powołania tzw. „Mini-Schengen”, wymierzone w Serbię i jej prezydenta Aleksandara Vučića (SNS), a także jeden z wielu przykładów, kiedy reżim prezydenta Czarnogóry Milo Đukanovicia i reżim albańskiego premiera Ediego Ramy (PS), wraz z prezydentem Kosowa Hashimem Thaçim (PDK), uczestniczyły w obaleniu rządu Kosowa na czele z premierem Albinem Kurtim (LVV). Ponadto reżim Đukanovicia opublikował nazwiska osób, które są narażone na zarażenie wirusem Covid-19, co nie tylko stygmatyzuje i kryminalizuje osoby poddane (własnej) kwarantannie, ale także stanowi naruszenie dóbr osobistych.

WPŁYW KORONAWIRUSA NA AMERYKAŃSKIE SIECI WYWIADOWCZE

W dobie współczesnych wyzwań, amerykańscy agenci wywiadu stanęli przed nie lada dylematem: jak zorganizować pierwsze tajne spotkanie z „obietującym” nowym rekrutem? Ludzie na co dzień nie wychodzą z domów, więc zazwyczaj zatłoczone sklepy, bary, autobusy, parki i restauracje są puste i szczerze powiedziawszy nie ma możliwości zorganizowania spotkania bez wzbudzania jakichkolwiek podejrzeń. Koronawirus zbiera ogromne żniwo na całym świecie. Ludzie w wyniku pandemii tracących pracę, dochody a nawet życie. Stanowi on również bezprecedensowy problem dla oficerów wywiadu realizujących swe zadania w każdym zakątku świata. Jednym z tych zadań jest spotkanie się z „kandydatami” i rekrutowanie ich w taki sposób aby nie wzbudzać podejrzeń a co za tym idzie nie narażać ich na niepotrzebne ryzyko. Amerykańscy agenci twierdzą, iż pandemia

spowolniła również aktywność sieci szpiegowskich wymierzonych w nich przez ich zawodowych oponentów, gdyż sami musieli skupić swoją uwagę na walce z wirusem. Jeden z oficerów wywiadu USA, prosząc o zachowanie anonimowości powiedział: „...Wystarczająco trudno jest zachować przykrywkę w zatłoczonym mieście a jeszcze trudniej w wyludnionych miejscach”, wraz z rosnącą liczbą zamkniętych miast „trudniej jest uniknąć przyciągania uwagi na pustej ulicy” ... „I nie możesz po prostu bez zwracania na siebie uwagi odebrać telefonu ani wysłać SMS-a”.

Niektóre tradycyjne operacje znane czytelnikom i widzom z wielu powieści szpiegowskich i filmów takich jak „Amerykanie” - „martwe krople”, gdzie pendrive i inne materiały pozostawiane są w określonych miejscach; tak zwane „mijanki”, w których informacje wymieniane są przez wpadających na siebie ludzi; makijaże, peruki, zmiany odzieży i samochodów – zostały w znacznym stopniu utrudnione przez coraz nowocześniejsze technologie takie jak kamery monitorujące, identyfikujące twarz, sztuczną inteligencję i inne rozwijające się narzędzia. Jednak w następstwie zmieniającej się rzeczywistości, amerykańscy agenci zainicjowali nowe metody działań operacyjnych, o których nie chcą za bardzo rozmawiać z uwagi na globalną pandemię która potęguje problemy gromadzenia informacji wywiadowczych. Rząd Stanów Zjednoczonych zainwestował znaczną część funduszy w satelity szpiegowskie i inne technologie o bezprecedensowych możliwościach gromadzenia codziennego zalewu informacji, dostępnych z otwartych źródeł (OSINT)²⁵ w ponad 150 językach oraz sortowania ich i oddzielania faktów od fikcji²⁶. Jednak należy podkreślić, iż technologia tak naprawdę nie ujawnia tego, co kryje się w umysłach i sercach ludzkich. Tylko ludzka inteligencja pozwala zrozumieć, w jaki sposób informacje zostały pozyskane, oraz motywację agenta do ich udostępnienia. Zdobycie ludzkiej inteligencji - HUMINT²⁷, jak to się nazywa w biznesie - wymaga wykrywania, oceny, rekrutacji i kierowania zagranicznymi agentami, co w obecnym czasie niestety znacznie utrudnia koronawirus.

Podczas gdy pierwsza operacyjna „linia frontu” działań amerykańskiego wywiadu jest najbardziej narażone, to również siedziby CIA i Biura Dyrektora Wywiadu Narodowego (ODNI) na przedmieściach Wirginii w Waszyngtonie zostały dotknięte skutkami pandemii. Jak większość amerykańskiej gospodarki, i one zostały zmuszone do zdalnego wykonywania działań. Według rzecznika ODNI, biuro

²⁵ <https://www.infosecurity24.pl/wspolczesny-osint-i-jego-potencjal-w-dziedzinie-kierowania-panstwem> „Współczesny OSINT i jego potencjał w dziedzinie kierowania państwem” by Grzegorz Małecki, InfoSecurity24 (dostęp: 02.09.2020).

²⁶ <https://www.dw.com/en/modern-spy-satellites-in-an-age-of-space-wars/a-54691887> „Modern spy satellites in an age of space wars” by Zulfikar Abbany, DW Made for Minds (dostęp: 02.09.2020).

²⁷ <https://rynekinformacji.pl/humint-czlowiek-jako-zrodlo-w-erze-nowych-technologii/> HUMINT. Człowiek jako źródło w erze nowych technologii by Anna Maliszewska, Rynek Informacji, OSINT i Google Hacking w Praktyce (dostęp: 02.09.2020).

nadzorujące wszystkie 17 amerykańskich agencji wywiadowczych „nadal monitoruje pandemię COVID-19 i zgodnie z wytycznymi CDC i OPM dostosowuje swoje zadania do występujących zagrożeń i wyzwań. ODNI dzięki rozwiązaniom organizacyjnym stara się ograniczać kontakt z personelem, wprowadzając zróżnicowany system zmian, elastyczny harmonogram służby z zachowaniem zalecanego dystansu pomiędzy pracownikami. Działania te są wdrażane na bieżąco w celu utrzymania bezpieczeństwa oraz ochrony zdrowia i życia personelu. Jednocześnie zachowana jest ciągłość zadań. Wcześniej w tych instytucjach zwracano uwagę na zagrożenia związane z niebezpieczeństwem pojawienia się pandemii grypy. Oficerowie wywiadu wielokrotnie twierdzili, że ich agencje nie są przygotowane proceduralnie i organizacyjnie do tego zagrożenia. Swego czasu, proszący o zachowanie anonimowości oficerowie wywiadu przekazali, iż ich agencje w celu zmniejszenia liczby osób w biurze w określonych godzinach pracy, rozważają przejście na dwuzmianowy system pracy. To wiąże się również z wyznaczeniem „niezbędnego personelu”, który musi przebywać fizycznie w miejscu pracy. Należy pamiętać, że agenci pracujący w domu, nadal muszą działać zgodnie z wewnętrznymi procedurami a co za tym idzie chronić wszelkie informacje niejawne, szczególnie w sytuacji działalności takich państw jak Chiny, Rosja, Iran, Korea Północna i innych gdzie każdego dnia doskonalone są umiejętności hackerskie. Aby utrudnić pozyskanie tajnych informacji, rozmowy pomiędzy agentami prowadzone są na zaszyfrowanych telefonach komórkowych za pośrednictwem tajnych sieci administrowanych przez Departament Stanu i Obrony USA. Jedną z takich sieci jest sieć zwana SIPRNet²⁸.

Jedno jest pewne, głównym celem agencji wywiadowczych w tym okresie jest wyszukiwanie (zbieranie informacji), weryfikacja oraz ochrona informacji nie tylko dotyczących działań związanych z odkryciem szczepionki, ale także tego, jak powstał wirus Covid-19 i jak będzie on ewoluował w przyszłości. Działania te mają na celu wyjaśnienie różnych wątpliwości oraz tego, czy wirus został sztucznie wytworzony, czy też ma naturalne pochodzenie. Teorii spiskowych na ten temat jest wiele.

UNITED STATES SECRET SERVICE W OBLICZU KORONAWIRUSA

Z raportu The Washington Post wynika, że wśród agentów Secret Service, zapewniających bezpieczeństwo Prezydenta Donalda Trumpa i Wiceprezydenta Pence'a, odnotowano dziesiątki

²⁸ <https://www.disa.mil/NewsandEvents/2018/SIPRNet-migration> „DISA modernizes SIPRNet delivery, increases mission partner savings” by The Defense Information Systems Agency (dostęp: 02.09.2020).

przypadków zarażenia koronawirusem²⁹. Pomimo tego, iż Prezydent Trump ograniczył swoje występy, unikając spotkań w dużych skupiskach ludzkich, to nadal organizuje wiele mniejszych narażając tym samym uczestników na zarażenie. Spotkania te podyktowane są trwającą w Stanach Zjednoczonych kampanią prezydencką. Podczas spotkań z wyborcami udział w nich bierze zazwyczaj około 1500 osób. Jednak wielu uczestników nie przestrzega zasad sanitarnych i nie nosi chociażby maseczek. Wielu z obecnych na jego przemówieniach również nie jest poddawanych testom pod kątem COVID-19. Wydarzenia te tak naprawdę podważają zalecenia urzędników służby zdrowia oraz służb sanitarnych zalecających noszenie masek, zachowywanie dystansu społecznego i unikanie dużych skupisk ludzkich.

Secret Service oficjalnie nie podaje, ilu agentów jest zarażonych koronawirusem. Jednak zapewnia, że permanentnie udoskonala metody mające na celu zapewnienie wszystkich możliwych zabezpieczeń przed pandemią. Rzecznik Secret Service w rozmowie z The Hill powiedział, iż służba na bieżąco wdraża niezbędne procedury w walce z pandemią. Podejmuje stosowne środki ostrożności, chroniąc swych agentów, osoby ochraniane oraz obywateli przed zagrożeniami związanymi z COVID-19. Środki ostrożności obejmują między innymi: utrzymywanie odpowiedniego dystansu społecznego, zapewnienie oraz stosowanie środków technicznych, przeprowadzanie rutynowych testów w stosownych przypadkach (przed podróżą służbową, w jej trakcie lub po jej zakończeniu). Jak dodał, jednocześnie chronią prywatność informacji zdrowotnych swych pracowników, zapewniając ciągłość działań ochronnych. Jak dodał służba nie ujawnia, ilu agentów uzyskało pozytywny wynik testu na obecność COVID-19, ani ilu z jej agentów zostało lub jest obecnie poddanych kwarantannie. Jednocześnie zapewnił, iż agenci podejmują wszelkie niezbędne środki ostrożności dotyczące zdrowia i na bieżąco współpracują z lekarzem prezydenta podczas realizacji zadań ochronnych.

Zgodnie z oficjalnymi komunikatami Rzecznika Białego Domu, kwestie zdrowia i bezpieczeństwa wszystkich osób z współpracujących oraz towarzyszących Prezydentowi Donaldowi Trumpowi, mają kluczowe znaczenie dla Prezydenta, dotyczy to w szczególności osób zaangażowanych w osobistą ochronę Prezydenta. Przygotowując i realizując zadania ochronne, agenci na bieżąco współpracują z lekarzem Prezydenta oraz Biurem Wojskowym Białego Domu. Opracowują plany uwzględniające aktualne wytyczne Departamentu Zdrowia oraz służb wywiadowczych. To jednak nie uchroniło

²⁹ https://www.washingtonpost.com/politics/dozens-of-secret-service-officers-and-agents-told-to-self-quarantine-after-trumps-tulsa-rally/2020/06/24/22c08b36-b55f-11ea-aca5-ebb63d27e1ff_story.html „Dozens of Secret Service officers and agents told to self-quarantine after Trump’s Tulsa rally” by Carol D. Leonnig and Joshua Partlow (dostęp: 02.09.2020).

Prezydenta Trumpa oraz innych osób z nim współpracujących przed zarażeniem koronawirusem. W dniu 2 października 2020 roku, Donald Trump za pośrednictwem Twittera poinformował opinię publiczną, iż test na COVID-19 wykazał u niego oraz jego żony wynik pozytywny. Tym samym zostali poddani kwarantannie oraz procesowi leczenia³⁰. Po niespełna czterech dniach pobytu w Walter Reed Medical Center, prezydent opuścił miejsce kwarantanny udając się do Białego Domu. W międzyczasie zorganizował event wyborczy poruszając się kolumną samochodową wzdłuż Walter Reed Medical Center machając z samochodu głównego do zgromadzonych tam ludzi. Opinia publiczna jest wzburzona tym faktem. Eksperci twierdzą jednomyślnie, iż Prezydent Trump podejmując taką decyzję naraził agentów Secret Service na możliwość zarażenia. Sprawą tą jest przedmiotem wyjaśnień³¹. Sami agenci Secret Service krytykują tę decyzję³².

WYZWANIA W OBSZARZE BEZPIECZEŃSTWA I WYWIADU WYWOŁANE KORONAWIRUSEM

Nowe wyzwania dla wywiadu i zadań w zakresie bezpieczeństwa wyjątkowo trafnie obrazuje anegdota: starszy oficer wywiadu na spotkaniu prezentuje najnowszy raport i przedstawia go zaniepokojonym politykom i decydentom. Taki raport w nie tak odległej przeszłości zawierał szczegóły dotyczące planowanego ataku terrorystycznego - być może jednej z komórek na Bliskim Wschodzie poszukującej sposobu dokonania aktu terroru na jednej z linii lotniczych. Taka informacja zapewne doprowadziłoby do tego, że stosowny mechanizm z zakresu bezpieczeństwa narodowego uruchomiłby stosowne procedury prewencyjno – operacyjne. Ale obecnie raport ten może dotyczyć jedynie wybuchu wirusa w którymś z krajów, który jest ukrywany przez jego rząd.

Od ataków z dnia 11 września 2001 roku, czyli niemal od 20 lat, zadania w obszarze bezpieczeństwa narodowego były zdominowane przez terroryzm również w przedstawicielstwach dyplomatycznych na całym świecie³³. Jednak od jakiegoś czasu pojawiają się głosy argumentujące, że zakres pojęcia „bezpieczeństwa” powinien zostać rozszerzony, a zaistniały kryzys koronawirusa stawia istotne pytanie, czy globalne bezpieczeństwo zdrowotne powinno być bardziej centralną częścią bezpieczeństwa narodowego? W Wielkiej Brytanii w ramach międzynarodowego przeglądu,

³⁰ Twitter, @realDonaldTrump, z dnia 02.10.2020 godz. 06:54. (dostęp: 02.10.2020).

³¹ <https://thehill.com/homenews/house/519665-house-chairman-asks-secret-service-for-briefing-on-covid-19-safeguards-for> „House chairman asks Secret Service for briefing on COVID-19 safeguards for agents” by Cristina Marcos, The Hill (dostęp: 02.09.2020).

³² <https://thehill.com/homenews/administration/519588-secret-service-agents-criticize-trump-car-ride-this-should-never-have> „Secret Service agents criticize Trump car ride: 'This should never have happened'” by Zack Budryk, The Hill (dostęp: 02.09.2020).

³³ A. Pawlikowski, Terrorist threats of polish diplomatic missions in military areas and their protection, „BELLONA”, 2019, t. 699, nr 4.

pandemia została sklasyfikowana jako zagrożenie bezpieczeństwa narodowego na „poziomie 1”³⁴, co oznacza, że uznano ją za priorytetową, ale nie znalazła ona odzwierciedlenia w zasobach ani w sposobie działania, w porównaniu z pozostałymi trzema zagrożeniami na tym samym poziomie czyli terroryzmem, wojną i cyberatakami. W przypadku agencji wywiadowczych, dostosowanie się do zaistniałej sytuacji może wymagać znacznej zmiany toku działań. Priorytetem dla decydentów będzie poznanie istotnych danych o sytuacji zdrowotnej w innych krajach. Dla agencji takich jak MI6 i CIA, które rekrutują ludzi, może to oznaczać umiejscowienie agentów we właściwym miejscu, tak aby mogli oni skutecznie informować o tym, co naprawdę się dzieje. Mogą również nastąpić znaczne zmiany w zakresie sposobów przechwytywania komunikatów oraz wywiadu technicznego. Przed satelitami postawione będą nowe zadania których celem może być badanie miejsc medycznych, a nawet miejsc pochówku osób zmarłych na COVID-19. Podobnie jak opracowano technologię do zdalnego „szukania” śladów materiału jądrowego, tak nowe urządzenia mogą być użyte do skanowania w poszukiwaniu zagrożeń zdrowotnych i biologicznych. Ale to wciąż w dużej mierze tradycyjny obszar gromadzenia informacji wywiadowczych. Prawdziwą przyszłością może być wykorzystanie bardziej złożonych zbiorów danych i sztucznej inteligencji do wczesnego wykrywania zmian zachodzących w społeczeństwie. Można będzie wykorzystać analizę metadanych z telefonów komórkowych, wyszukiwań online lub innych form aktywności technicznej. Parę lat temu jeden z dyrektorów ds. Innowacji cyfrowych w CIA opowiadał o pracy, jaką agencja wykonywała, aby zbadać dane dotyczące populacji całego kraju przy użyciu sztucznej inteligencji i technik takich jak „analiza nastrojów”. Chodziło o przewidzenie mogących wystąpić wydarzeń, takich jak możliwość łamania prawa i porządku publicznego. Na dzień dzisiejszy Stany Zjednoczone i Chiny prowadzą morderczy wyścig o „wyższość” jednych nad drugimi. Wielu ekspertów w Waszyngtonie obawia się przegrania tego wyścigu a to dlatego, że Chiny zainwestowały ogromne środki finansowe w budowanie zdolności operacyjnych i pozyskiwanie danych. Jedną z głównych niewiadomych jest to, czy i jak obecny kryzys wpłynie na rosnący nacjonalizm. Być może rozprzestrzenianie się wirusa podkreśla globalny, wzajemnie powiązany charakter naszego świata, a to powinno prowadzić do ściślejszej współpracy, w tym wymiany informacji o wszelkich nowych pandemiach? Istnieje również opcja zamknięcia granic. To może spowodować odwrócenie się państw od swych partnerów/sojuszników. Każdy będzie skupiał uwagę na gromadzeniu własnych danych wywiadowczych jednocześnie nie dzieląc się

34

https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/62484/Factsheet2-National-Security-Risk-Assessment.pdf „National Security Risk Assessment” (dostęp: 02.09.2020).

pozyskanymi informacjami z innymi. Warto wspomnieć, iż „szpiegostwo biologiczne” ma swą długą historię. Podczas zimnej wojny Zachód i Związek Radziecki desperacko starały się obopólnie pozyskiwać informacje na temat tajnej broni biologicznej udoskonalanej przez obie strony. To pokazuje tendencje zmian jakie zachodzą w procesach obronnych gdzie w najbliższej przyszłości nacisk może być mniejszy na zbrojenia, a większy na pozyskanie szczepionek.

Od dłuższego czasu na świecie narastają obawy, czy terroryści lub inne grupy kryminalne w swych zamierzeniach nie użyją broni biologicznej? Obawy te poparte są między innymi ostatnimi wydarzeniami w których skrajnie prawicowe grupy rozważały zastosowanie ataku poprzez rozprzestrzenienie wirusa. Na bazie tych wydarzeń Departament Sprawiedliwości Stanów Zjednoczonych Ameryki wydał komunikat, iż każda próba podjęcia tego rodzaju niezgodnej z prawem aktywności będzie uznana za akt terroru.

UWAGI KOŃCOWE. POSTULATY WOBEC REDEFINICJI ROLI WYWIADU

Wydaje się, że zrozumienie dezinformacji stosowanej przez wroga państwa i jej przeciwdziałanie, będzie odgrywać fundamentalne znaczenie w obecnej rzeczywistości. Należy jednak pamiętać o narodowych celach strategicznych. Jednym z pytań, które może się pojawić, jest to, jak kraje o większych zdolnościach systemowych wykorzystają posiadane zasoby i wiedzę w procesie identyfikowania wirusa? Ważnym elementem jest prowadzenie kontroli nad jego rozprzestrzenianiem się, a także kontrolowanie ruchu ludzi. Celem jest zapobieganie rozprzestrzenianiu się koronawirusa. W tym celu między innymi Chiny używają specjalistycznego oprogramowania do śledzenia smartfonów. Rosja korzysta z telewizji przemysłowej i systemu rozpoznawania twarzy identyfikującego osoby łamiące ograniczenia. Inne kraje stworzyły tak zwane „elektroniczne ogrodzenia”, gdzie stosowne służby kontrolują osoby poddane kwarantannie. Wielka Brytania i Stany Zjednoczone również są po rozmowach z firmami technologicznymi. Zwolennicy swobód obywatelskich obawiają się jednak, że wprowadzone narzędzia nadzoru technicznego, pomocne w kontrolowaniu wirusa, mogą być w późniejszej fazie wykorzystane do kontroli politycznej. Konieczne będzie również wypracowanie stosownych umiejętności i norm dla ekspertów analizujących aktywność wywiadowczą. Eksperci zajmujący się zdrowiem będą musieli nawiązać ścisłą współpracę z ekspertami wojskowymi. Współpraca ta będzie obejmowała przetwarzanie i tworzenie raportów opartych na bieżących danych. Raporty te w ostatecznej fazie będą prezentowane decydom rządowym.

Obecnie kluczowym pytaniem, które należy postawić jest, w jakim stopniu wirus osłabia poszczególne rządy oraz ich zdolności obronne? Które z państw może wykorzystywać pandemię do swych partykularnych celów? Pojawiają się symptomy, że świat wywiadu sukcesywnie ale powoli adaptuje się do zaistniałej sytuacji. Podobno Izraelska agencja wywiadu zagranicznego Mossad przeprowadziła operację sprowadzając z zagranicy do kraju 100 000 zestawów testowych. W międzyczasie krajowa agencja bezpieczeństwa Shin Bet wykorzystuje telefoniczne dane techniczne śledząc ich użytkowników mogących mieć kontakt z wirusem. Te działania mają charakter prewencyjny. Równolegle w styczniu i lutym, na podstawie uzyskanych danych z Chin, agenci amerykańskiego wywiadu dostarczyli swym decydyntom szereg tajnych informacji o zagrożeniach związanych z koronawirusem. Jednak jak się okazało, miały one niewielki wpływ na proces decyzyjny Białego Domu.

Reasumując, warto przytoczyć jedną zasadniczą zasadę, stosowaną przez służby wywiadowcze od zawsze - bez względu na to czy ludzie na szczytach władzy słuchają, wywiad ma robić swoją robotę!

BIBLIOGRAFIA

REFERENCES LIST

PIŚMIENICTWO

LITERATURE

- Adams G., *Buying National Security: How America Plans and Pays for Its Global Role and Safety at Home*, New York 2010.
- Agrell W., Treverton G.F., *National Intelligence and Science. Beyond the Great Divide in Analysis and Policy*, Oxford 2015.
- Baldino D., Crawley R. (red), *Intelligence and the Function of Government*, Carlton 2018.
- Bamford J., *Body of Secrets. How America's NSA and the Britain's GCHQ Eavesdrop on the World*, London 2002.
- Duyvesteyn I., B. de Jong & J. van Reijn (red), *The Future of Intelligence. Challenges in the 21st century*, London - New York 2014.
- Kamiński M.A., *Intelligence Sources in the Process of Collection of Information by the U.S. Intelligence Community*, „Security Dimensions”, 2019, t. 32, s. 82–105, DOI <http://doi.org/10.5604/01.3001.0014.0988>
- Kitler W., *System bezpieczeństwa narodowego RP – aspekty prawno-organizacyjne*, „Wiedza Obronna”, 2019, Vol. 268 No. 3, <https://doi.org/10.34752/gy7c-tk94>
- Mercado S., *Sailing the Sea of OSINT in the Information Age*, „CIA Studies in Intelligence”, 2004, vol. 48, nr 3
- Pawlikowski A., *Terrorist threats of polish diplomatic missions in military areas and their protection*, „BELLONA” 2019, t. 699, nr 4.
- Schweizer P., *Friendly Spies: How America's Allies Are Using Economic Espionage To Steal Our Secrets*, New York 1993.
- Steele R., *On Intelligence. Spies and Secrecy in an Open World*, Fairfax 2000.

ŹRÓDŁA

SOURCES

Ustawy o wolności religii lub przekonań oraz statusie prawnym wspólnoty religijne w Czarnogórze z dnia 27 grudnia 2019 r. Number: 23-3/19-7/117, EPA 884 XXVI, Podgorica, 27 December 2019.

Rozporządzenie Ministra Zdrowia z 20 marca 2020 r. w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu epidemii, Dz.U. z 2020 r. poz. 491, z późn. zm.).

Rozporządzenie Ministra Zdrowia z 20 marca 2020 r. w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu epidemii, Dz.U. z 2020 r. poz. 491).

NETOGRAFIA

NETOGRAPHY

<https://www.who.int/news-room/detail/27-04-2020-who-timeline---covid-19> „Archived: WHO Timeline - COVID-19” on 27 April 2020, Statement.

https://twitter.com/hashtag/coronavirus?src=hashtag_click WHO Twitter account posted on 11.03.2020 r.

<https://www.nytimes.com/2020/03/26/us/politics/coronavirus-china-spies.html> „U.S. Officials Push for Expelling Suspected Chinese Spies at Media Outlets” by Edward Wong and Julian E. Barnes The New York Times.

<https://www.bbc.com/news/world-asia-44450739> „Trump Kim summit: US president hails deal after historic talks” by BBC NEWS on 12.06.2018.

<https://www.scmp.com/news/china/society/article/3074991/coronavirus-chinas-first-confirmed-covid-19-case-traced-back> „Coronavirus: China’s first confirmed Covid-19 case traced back to November 17” by Josephine Ma South China Morning Post.

<https://abcnews.go.com/International/photos/timeline-global-coronavirus-pandemic-73053531/image-mysterious-pneumonia-sickening-dozens-china-73077307> „Jan. 11, 2020: China reports 1st novel coronavirus death” by ABC NEWS.

<https://abcnews.go.com/Health/timeline-coronavirus-started/story?id=69435165> „Timeline: How coronavirus got started „ The outbreak spanning the globe began in December, in Wuhan, China by Erin Schumaker ABC NEWS.

<http://lssf.cas.cn/en/facilities-view.jsp?id=ff8080814ff56599014ff59e677e003d> Chinese Academy of Sciences, Wuhan National Biosafety Laboratory.

<https://blogs.imf.org/2020/04/14/the-great-lockdown-worst-economic-downturn-since-the-great-depression/> by IMFBlog, Insights & Analysis on Economics & Finance.

https://www.youtube.com/channel/UCwWhs_6x42TyRM4Wstoq8HA The Daily Show with Trevor Noah, 8,42 mln subskrypcji.

<https://citizenlab.ca/2020/03/censored-contagion-how-information-on-the-coronavirus-is-managed-on-chinese-social-media/> „How Information on the Coronavirus is Managed on Chinese Social Media” by Lotus Ruan, Masashi Crete-Nishihata Censored Contagion.

<https://www.who.int/countries/irn/> Statistics from WHO’s Global Health Observatory.

<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC3323155/> „Epidemiologic Clues to SARS Origin in China” by PMC US National Library of Medicine, National Institutes of Health.

https://www.zusammengengencorona.de/?gclid=CjwKCAjwiOv7BRBREiwAXHbv3E2IEq_U_xMC2K-3YgPBSsHnXbrynqjAlbKh8qZQMxVCdbq_PtQdpxoC_pAQAvD_BwE Bundesministerium für Gesundheit.

<https://www.nbcnews.com/health/health-news/spying-coronavirus-little-known-u-s-intel-outfit-has-its-n1157296> „Spying on coronavirus: A little-known U.S. intel outfit has its most important mission yet” by NEWS.

<https://www.nytimes.com/2020/03/15/world/europe/coronavirus-vaccine-us-germany.html> „U.S. Offered ‘Large Sum’ to German Company for Access to Coronavirus Vaccine Research, German Officials Say” by Katrin Bennhold and David E. Sanger, The New York Times.

<https://www.curevac.com/en/2020/03/11/company-founder-ingmar-hoerr-succeeds-daniel-menichella-as-ceo-of-curevac-ag/> TÜBINGEN, Germany / BOSTON, USA – March 11, 2020, CureVac AG.

<https://anb.gov.me/naslovna> Agencija za Nacionalnu Bezbednost.

<https://balkaninsight.com/2020/08/31/montenegro-opposition-calls-for-reconciliation-after-claiming-election-win/> „Montenegro Opposition Calls for Reconciliation After Claiming Election Win” by Dusica Tomovic, Balcan Insight, August 31, 2020.

<https://www.occrp.org/en/poy/2015/> „Person of the Year 2015: Milo Djukanovic, 2015 MAN OF THE YEAR IN ORGANIZED CRIME AND CORRUPTION” by Organized Crime and Corruption Reporting Project.

<https://ies.lublin.pl/en/komentarze-commentaries/montenegro-in-the-face-of-covid-19-pandemic-agata-domachowska-156-59-2020> „Montenegro in the face of COVID-19 pandemic (Agata Domachowska), Institute of Central Europe.

<https://www.infosecurity24.pl/wspolczesny-osint-i-jego-potencjal-w-dziedzinie-kierowania-panstwem> „Współczesny OSINT i jego potencjał w dziedzinie kierowania państwem” by Grzegorz Małecki, InfoSecurity24.

<https://www.dw.com/en/modern-spy-satellites-in-an-age-of-space-wars/a-54691887> „Modern spy satellites in an age of space wars” by Zulfikar Abbany, DW Made for Minds.

<https://rynekinformacji.pl/humint-czlowiek-jako-zrodlo-w-erze-nowych-technologii/> HUMINT. Człowiek jako źródło w erze nowych technologii by Anna Maliszewska, Rynek Informacji, OSINT i Google Hacking w Praktyce.

<https://www.disa.mil/NewsandEvents/2018/SPIRNet-migration> „DISA modernizes SIPRNet delivery, increases mission partner savings” by The Defense Information Systems Agency.

<https://www.washingtonpost.com/pol>

Copyright (c) 2020 Andrzej Pawlikowski

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-Share Alike 4.0 International License.